

Věc C-178/22

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce**Datum doručení:**

8. března 2022

Předkládající soud:

Tribunale di Bolzano (Itálie) / [OMISSIS]

Datum předkládacího rozhodnutí:

20. února 2022

Trestní řízení proti:

Neznámému pachateli

[omissis]

TRIBUNALE DI BOLZANO (soud v Bolzanu, Itálie)**Giudice delle indagini preliminari (vyšetřující soudce)**

vydává následující

**Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru Evropské unie
(článek 267 SFEU)**

v rámci trestních řízení zapsaných:

- a) do rejstříku trestných činů pod číslem RGNR 9794/2021/neznámý pachatel: krádež mobilního telefonu [omissis] [popis typu telefonu] s přitěžujícími okolnostmi (články 624 a 625 trestního zákoníku), spáchaná dne 20. listopadu 2021 v Bolzanu a nahlášená vlastníkem W. I. dne 21. listopadu 2021 Carabinieri di Brunico (policejní útvar v Brunico, Itálie);
- b) do rejstříku trestných činů pod číslem RGNR 9228/2021/neznámý pachatel: krádež mobilního telefonu [omissis] [popis typu telefonu] s přitěžujícími okolnostmi (články 624 a 625 trestního zákoníku), spáchaná dne 27. října 2021 v Bolzanu a nahlášená vlastníkem V.M. dne 27. října 2021 u Carabinieri di Bolzano (policejní útvar v Bolzanu, Itálie).

- 1 V souvislosti s oběma výše uvedenými krádežemi mobilních telefonů požádal Pubblico Ministero (státní zástupce, Itálie) předkládající soud o pořízení výpisů telefonních hovorů, tedy „...oprávnění získávat od všech telefonních společností veškeré údaje, které mají k dispozici, prostřednictvím metod sledování a lokalizace (zejména využívání a případně IMEI kódy volaných/volajících, navštívená místa/dosažená místa, čas a trvání hovoru/připojení a označení dotčených buněk nebo opakovačů, využívání a IMEI odesílatelů/příjemců SMS nebo MMS, a pokud je to možné, údaje o příslušných držitelích) příchozích a odchozích, včetně roamingových hovorů, telefonních hovorů/komunikací a uskutečněných spojení, a to i v případě, že nejsou účtovány (prozvánění), ode dne krádeže do dne vypracování žádosti.“
- 2 Žádost, jejímž cílem je vypátrat pachatele krádeže, se opírá o čl. 132 odst. 3 legislativního nařízení č. 196/2003 (známého pod názvem „zákon o ochraně osobních údajů“), nedávno pozměněný článkem 1 nařízení vlády s mocí zákona č. 132 ze dne 30. září 2021, přeměněného se změnami na zákon č. 178 ze dne 23. listopadu 2021. S ohledem na provedené změny je nové znění čl. 132 odst. 3 legislativního nařízení č. 196/2003 následující:

[omissis]

odstavec 3: „V rámci zákonem stanovené doby uchovávání (tedy 24 měsíců ode dne komunikace), pokud existují dostatečné indicie o trestných činech, za které zákon stanoví trest odnětí svobody na doživotí nebo trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky, stanovené podle článku 4 trestního řádu, a o trestných činech vyhrožování a obtěžování osob prostřednictvím telefonu, v případě, že jsou hrozba a obtěžování závažné, jsou údaje, pokud jsou důležité pro zjištění skutkového stavu, získávány na základě povolení soudu odůvodněným usnesením, na žádost státního zástupce nebo na žádost obhájce obžalovaného, vyšetřované osoby, poškozeného a dalších soukromých osob;

odstavec 3-a: Existují-li naléhavé důvody a lze-li se důvodně domnívat, že by prodlení mohlo mít za následek vážné ohrožení vyšetřování, nařídí státní zástupce získání údajů odůvodněným usnesením, které neprodleně, nejpozději však do 48 hodin, oznámí soudu příslušnému k vydání povolení řádným způsobem. Soud v následujících 48 hodinách rozhodne o potvrzení odůvodněným usnesením.

[omissis]

odstavec 3-c: Údaje získané v rozporu s ustanoveními odstavců 3 a 3a nelze použít.“

- 3 Článek 4 trestního řádu zní takto:

„Pravidla pro určení příslušnosti:

Při určování příslušnosti se přihlíží k trestu stanovenému zákonem za každý dokonaný trestný čin nebo za pokus o něj. K pokračování, recidivě a okolnostem

trestného činu se nepřihlíží, s výjimkou přitěžujících okolností, za které zákon stanoví jiný druh trestu, než je běžný trest za trestný čin, a zvláštních okolností.“

Za trestný čin krádeže s přitěžujícími okolnostmi (který je předmětem tohoto vyšetřování), který může být stíhán z moci úřední, stanoví článek 625 trestního zákoníku zvláštní trest, za který hrozí odnětí svobody na dva roky až šest let (a peněžitý trest ve výši 927 eur až 1 500 eur). Za prostou krádež, kterou lze stíhat na základě trestního oznámení okradené osoby, stanoví článek 624 trestního zákoníku trest odnětí svobody na šest měsíců až tři roky (a peněžitý trest ve výši 154 až 516 eur).

Vývoj

- 4 Dne 2. března 2021 vydal Soudní dvůr Evropské unie (velký senát) rozsudek ve věci C-746/18 (ECLI:EU:C:2021:152), v němž podal výklad k čl. 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích), vykládanému ve světle Listiny základních práv Evropské unie, zejména článku 7 (respektování soukromého a rodinného života), článku 8 (ochrana osobních údajů), článku 11 (svoboda projevu a informací), jakož i čl. 52 odst. 1 (zásada proporcionality omezení práv a svobod).
- 5 Cílem směrnice je chránit základní práva a soukromí v odvětví elektronických komunikací a článek 15 umožňuje členským státům „...přijmout legislativní opatření, kterými omezí rozsah práv a povinností uvedených v článku 5 (důvěrný charakter sdělení), článku 6 (provozní údaje), čl. 8 odst. 1, 2, 3 a 4 (ochrana osobních údajů) a článku 9 této směrnice, pokud toto omezení představuje v demokratické společnosti nezbytné, přiměřené a úměrné opatření pro zajištění národní bezpečnosti (tj. bezpečnosti státu), obrany, veřejné bezpečnosti a pro prevenci, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů nebo neoprávněného použití elektronického komunikačního systému, jak je uvedeno v čl. 13 odst. 1 směrnice 95/64/ES. Členské státy mohou mimo jiné přijmout právní opatření umožňující zadržení údajů na omezenou dobu na základě důvodů uvedených v tomto odstavci...“.
- 6 S ohledem na rozsah a závažnost zásahu do výše uvedených základních práv (právo na soukromí, ochrana osobních údajů, svoboda projevu a informací) a zásadu proporcionality dospěl Soudní dvůr k závěru - viz bod 45 rozsudku - že omezující legislativní ustanovení jsou ospravedlnitelná pouze tehdy, jde-li o stíhání závažných trestných činů, jako je závažné ohrožení národní (státní) bezpečnosti a další formy závažné trestné činnosti, neboť výpisy telefonních hovorů umožňují také shromažďování informací o soukromém životě jednotlivců prostřednictvím zpracování tzv. metadat (místo, datum, čas, doba trvání, období, frekvence a příjemci uskutečněné komunikace). Soudní dvůr dále uvedl - viz bod 46 a následující - že získávání údajů může povolit pouze soudce (nikoli státní zástupce) a že získané údaje lze uchovávat pouze po nezbytně nutnou dobu.

- 7 S ohledem na výkladovou diskreci pokud jde o určení trestných činů, které představují „závažné ohrožení národní bezpečnosti nebo jiné formy závažné trestné činnosti“, Corte di Cassazione (Kasační soud, Itálie), druhý senát, v rozsudku č. 33116 ze dne 7. září 2021 dospěl k závěru, že rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 2. března 2021 není vnitrostátními soudy přímo použitelný, neboť postrádá znaky samovykonatelnosti, a v důsledku toho vnitrostátní zákonodárce zasáhl prostřednictvím výše uvedeného nařízení vlády s mocí zákona č. 132 ze dne 30. září 2021 (přeměněného se změnami na zákon č. 178 ze dne 23. listopadu 2021), v němž stanovil, že závažné trestné činy, u nichž lze pořizovat výpisy, jsou trestné činy, za které zákon stanoví trest „...s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky...“. Jinými slovy, podle vnitrostátního zákonodárce lze výpisy telefonních hovorů poříditi i v případě krádeže, i když minimální hodnoty, jako je krádež mobilního telefonu nebo jízdního kola.
- 8 Stanovisko tohoto soudu: článek 15 směrnice („...Členské státy mohou přijmout legislativní opatření, kterými omezí rozsah práv a povinností... [základní práva]... pokud toto omezení představuje v demokratické společnosti nezbytné, přiměřené a úměrné opatření pro zajištění národní bezpečnosti, obrany, veřejné bezpečnosti...“), jak byl vyložen Soudním dvorem dne 2. března 2021, připouští obětování těchto základních práv pouze v případě závažných trestných činů. Italský zákonodárce je naopak obětuje i v případě krádeže mobilního telefonu, čímž prokazuje nedostatečné docenění základních práv a ještě menší docenění zásady proporcionality (článek 52 Listiny základních práv Evropské unie). Tato zásada vždy vyžaduje vyvážení mezi závažností trestného činu a základními právy, která jsou při jeho stíhání obětována. Zjištění trestného činu krádeže neodůvodňuje - při vyvažování dotčených hodnot - obětování základních práv na respektování soukromého života (článek 7 Listiny základních práv), na ochranu osobních údajů (článek 8) a na svobodu projevu a informací (článek 11). Tato práva by byla vyprázdňena, pokud by mohla být obětována v případě málo závažného trestného činu.
- 9 Zákonný limit trestu stanovený v čl. 132 odst. 3 legislativního nařízení č. 196/2003 (trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 3 roky) umožňuje pořizovat výpisy telefonních hovorů i v případě trestných činů s velmi nízkou společenskou nebezpečností, které lze trestat pouze na základě trestního oznámení. Tak tomu je například v případě trestného činu porušování domovní svobody, který je podle článku 614 trestního zákoníku trestán odnětím svobody na jeden rok až čtyři roky. Dalšími trestnými činy, u nichž zákonná trestní sazba nebrání pořizování výpisu telefonních hovorů, které jsou trestné pouze na základě trestního oznámení, neboť mají malou společenskou škodlivost, jsou trestné činy uvedené v článku 633 trestního zákoníku (vniknutí na pozemek a do budov: odnětí svobody na jeden rok až tři roky a peněžitý trest v rozmezí od 103 eur do 1 032 eur) nebo v článku 640 trestního zákoníku (prostý podvod: odnětí svobody na šest měsíců až tři roky a peněžitý trest v rozmezí od 51 eur do 1 032 eur). Tento soud má za to, že zásada proporcionality brání pořizování výpisu telefonních hovorů pro tento typ trestných činů, které nejsou závažné, a tudíž jsou trestné pouze na základě trestního oznámení.

- 10 Je třeba uvést, že diskreční pravomoc soudu při odmítnutí povolení k pořízení výpisu telefonních hovorů je velmi omezená, neboť při existenci „... *dostatečných indicií o trestném činu...*“ musí být povolení vydáno, pokud je „... *relevantní pro vyšetřování trestného činu...*“. Zákonodárce nepřiznává soudu žádný prostor pro uvážení, pokud jde o konkrétní závažnost trestného činu. Toto posouzení provedl zákonodárce jednou provždy, když obecně a bez rozlišení jednotlivých druhů trestných činů stanovil, že pořízení výpisu telefonních hovorů by mělo být umožněno u všech trestných činů, za které lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky.
- 11 Otázku je tedy třeba znovu položit Soudnímu dvoru Evropské unie, aby se mohl prostřednictvím řízení o předběžné otázce vyjádřit k otázce, zda čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58/ES, jak byl vyložen v rozsudku ze dne 2. března 2021 (věc C-746/18), brání takové vnitrostátní právní úpravě, která obecně a bez rozlišování mezi jednotlivými druhy trestných činů umožňuje, pokud existují dostatečné indicie o trestném činu, pořízení výpisu telefonních hovorů pro trestné činy, za které lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky a peněžitý trest.
- 12 Přesněji řečeno, Soudnímu dvoru Evropské unie je předložena následující předběžná otázka týkající se dvou trestních řízení vedených pod čísly RGNR 9794/neznámý pachatel 2021 a RGNR 9528/neznámý pachatel 2021, která jsou ve fázi vyšetřování:

„Brání čl. 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 vnitrostátní právní úpravě uvedené v článku 132 legislativního nařízení č. 196 ze dne 30. června 2003 (zákon o ochraně osobních údajů), jehož odstavec 3 byl změněn nařízením vlády s mocí zákona č. 132 ze dne 30. září 2021, které bylo se změnami přeměněno na zákon č. 178 ze dne 23. listopadu 2021 a který ve svém platném znění stanoví následující:

3. V rámci zákonem stanovené doby uchovávání, pokud existují dostatečné indicie o trestných činech, za které zákon stanoví trest odnětí svobody na doživotí nebo trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky, stanovené podle článku 4 trestního řádu, a o trestných činech vyhrožování a obtěžování osob prostřednictvím telefonu, v případě, že jsou hrozba a obtěžování závažné, jsou údaje, pokud jsou důležité pro zjištění skutkového stavu, získávány na základě povolení soudu odůvodněným usnesením na žádost státního zástupce nebo na žádost obhájce obžalovaného, vyšetřované osoby, poškozeného a dalších soukromých osob?“

13 [omissis]

14 [omissis]

[přerušeni řízení, pokyny pro soudní kancelář, adresa předkládajícího soudu]

[omissis]

[*omissis*] [*popis příloh*]

[*omissis*] Bolzano dne 20. února 2022

[*omissis*]

PRACOVNÍ DOKUMENT